

2. Em gộp các câu cùng cặp thành một câu có cụm C – V làm thành phần câu hoặc thành phần của cụm từ mà không làm thay đổi nghĩa của chúng. Ví dụ :

Chúng em học giỏi. Cha mẹ và thầy cô rất vui lòng.

→ *Chúng em học giỏi làm cho cha mẹ và thầy cô rất vui lòng.*

3. Em gộp mỗi cặp câu hoặc về câu thành một câu có cụm C – V làm thành phần câu hoặc thành phần của cụm từ theo cách đã nêu ở bài tập 2. Ví dụ :

Đây là cảnh một rừng thông. Ngày ngày biết bao nhiêu người qua lại.

→ *Đây là cảnh một rừng thông ngày ngày biết bao nhiêu người qua lại.*

4*. Trong cả hai trường hợp, cụm C – V đều làm phụ ngữ, nhưng một cụm C – V làm phụ ngữ của cụm danh từ, còn một cụm C – V làm phụ ngữ của cụm động từ.

5. Trong đoạn trích, có 2 cụm C – V làm phụ ngữ của cụm từ.

6. Có thể biến đổi các cặp câu đã cho thành một câu duy nhất có cụm C – V làm thành phần câu hoặc thành phần cụm từ. Chẳng hạn, ở cặp câu đầu tiên, có thể biến đổi thành :

a) *Bính nói khiến Năm phì cười.*

Dĩ nhiên, có thể có những cách khác, chẳng hạn, có thể biến đổi :

– *Bính nói làm cho Năm phì cười.*

– *Bính nói buộc Năm phì cười.*

– *Bính nói khiến cho Năm phì cười.*

LUYỆN NÓI : BÀI VĂN GIẢI THÍCH MỘT VẤN ĐỀ

Bài tập

1. Một bạn HS, khi được giao chuẩn bị đề cương cho bài nói về đề bài 1b (trang 98, SGK), đã ghi trong Thân bài những luận điểm chính như sau :

a) Giảng nghĩa từ *lố*: "không hợp với lẽ thường, đến mức đáng chế nhạo, cười chê" (*Từ điển tiếng Việt*).

b) Kể tên kẻ làm *những trò lố*: Toàn quyền Pháp Va-ren.

c) Thống kê những trò lố của Va-ren :

– Đi tàu từ Mác-xây đến Sài Gòn những bốn tuần.

– Đến gặp Phan Bội Châu ở nhà tù.

– Bắt tay Phan Bội Châu.

– Dụ dỗ Phan Bội Châu.

– Phan Bội Châu kín đáo cười ruồi.

(Cần kể lại một cách chân thực những chi tiết này theo đúng những gì được ghi trong truyện)

Theo em, hệ thống luận điểm trên có chỗ nào chưa hợp lí ?

2. Từ kinh nghiệm được rút ra ở bài làm trên, em thấy phần Thân bài trong dàn ý được làm để chuẩn bị cho bài nói theo đề bài 1c (trang 98, SGK) cần phải có những ý chính gì ?

3. Cô giáo tổ chức cho các em luyện nói trước lớp (hoặc ở Câu lạc bộ Văn học). Đề bài luyện nói là :

Hãy giải thích câu thơ của Bác Hồ :

Mùa xuân là Tết trồng cây,

Làm cho đất nước càng ngày càng xuân.

Một bạn cho rằng để bài này đòi hỏi chúng ta phải lần lượt giải thích :

– *Mùa xuân* là mùa nào ?

– Vì sao mùa xuân lại là *Tết trồng cây* ?

– Thế nào là một đất nước *càng ngày càng xuân* ?

– Vì sao Tết trồng cây lại *làm cho đất nước càng ngày càng xuân* được ?

Theo em, phương hướng giải thích nêu trên có thoả mãn được nhu cầu của người chưa hiểu và đang mong được làm cho hiểu rõ không ? Vì sao vậy ?

4. Với đề bài trên, một bạn khác lại xây dựng bố cục cho phần Thân bài của bài làm dưới dạng một bảng hệ thống như sau :

Giải thích ý nghĩa	<ul style="list-style-type: none"> - Nghĩa của từ <i>xuân</i> được dùng trong mỗi dòng thơ : ... - Nghĩa chung của cả hai dòng thơ của Bác : ...
Giải thích về cơ sở chân lí trong lời thơ của Bác	<ul style="list-style-type: none"> - Vì sao mùa xuân lại là Tết trồng cây : ... - Vì sao Tết trồng cây lại có thể "làm cho đất nước càng ngày càng xuân" : ...
Giải thích về sự vận dụng chân lí đó	<p>Chúng ta phải làm gì để thực hiện lời Bác dạy :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Trong ý thức : ... - Trong hành động : ...

Em có tán thành cách bố cục ấy không ? Vì sao ? Em sẽ nêu những ý gì ở các chỗ còn để trống ?

5. Hãy hoàn thành toàn bộ dàn bài của bài nói. Sau đó, tập trình bày trước các bạn trong tổ, trong lớp.

Gợi ý làm bài

1. Hãy nghĩ xem :

Những chi tiết được "thống kê" tại điểm *c* của đề cương có phải đều là "những trò lố" (nghĩa là những cử chỉ trái lẽ thường, quá quắt, của một kẻ không biết xấu hổ, và vì vậy, đáng chế nhạo, cười chê) không ? Nếu không thì đề cương trên chưa hợp lí.

Để đạt được mục đích là giải thích cho người ta hiểu mà chỉ thống kê các dẫn chứng thôi thì có đủ không ? Nếu câu trả lời, một lần nữa, vẫn là *không* thì đề cương trên càng chưa hợp lí.

2. Từ chõ rút kinh nghiệm những mặt được và chưa được của bản đề cương nêu trong bài tập trước, có thể xây dựng bố cục của phần Thân bài theo tiến trình lập luận dưới đây :

a) Giải thích rõ : Thành ngữ *sóng chết mặc bay* có nghĩa là gì ?

b) Chỉ rõ : Những chữ *sóng chết mặc bay* được tác giả dùng để chỉ nhân vật nào trong thiên truyện ? Đó có phải là nhân vật chính mà tính cách xứng đáng được nêu trong nhan đề của truyện hay không ?